

Τί είναι τα κίνητρα

Μια εσωτερική διαδικασία που ενεργοποιεί, καθοδηγεί και συντηρεί τη συμπεριφορά του ατόμου στην πάροδο του χρόνου.

Σχέσεις ανάμεσα στα κίνητρα και τη μάθηση:

- αυξάνουν την ενέργεια και το επίπεδο δραστηριότητας
- κατευθύνουν σε στόχους
- επιδρούν στην έναρξη δραστηριοτήτων από τα ίδια τα άτομα και στον βαθμό προσήλωσής τους σε αυτές
- επιδρούν στις στρατηγικές μάθησης και στις γνωστικές διεργασίες

Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στα εσωτερικά και τα εξωτερικά κίνητρα

Εσωτερικά: σχετίζονται με δραστηριότητες που συνιστούν καθαυτές ανταμοιβή για το άτομο.

Εξωτερικά: η ενεργοποίηση για την επίτευξη ενός στόχου προέρχεται από εξωτερικούς παράγοντες.

Στην εκπαιδευτική πράξη συνήθως υπάρχει συνδυασμός των παραπάνω.

Πέντε μεγάλες θεωρίες για τα ακαδημαϊκά κίνητρα

1. Θεωρία της (αιτιακής) απόδοσης:

Οι επιτυχίες ή οι αποτυχίες ερμηνεύονται από το άτομο σε σχέση με τρεις διαστάσεις: α) αν η αιτία είναι **εσωτερική ή εξωτερική**, β) αν η αιτία είναι **σταθερή ή μπορεί να αλλάξει**, γ) αν το άτομο **μπορεί να ελέγξει την αιτία ή όχι**.

2. Θεωρία προσδοκίας – αξίας:

Τα κίνητρα αποτελούν συνάρτηση της **προσδοκίας** του ατόμου σχετικά με την επίτευξη ενός στόχου (αντιλαμβανόμενη πιθανότητα επιτυχίας) και ταυτόχρονα της **αξίας** που έχει ο συγκεκριμένος στόχος για το άτομο. Επιπλέον έχει σημασία και **το κόστος** που υπολογίζει το άτομο ότι θα καταβάλει για την επίτευξη του στόχου.

3. Κοινωνικο – γνωστική θεωρία:

Υπάρχει τριαδική αμοιβαιότητα ανάμεσα στο **περιβάλλον**, τις **προσωπικές πεποιθήσεις** και τη **συμπεριφορά**. Εξέχουσα σημασία έχει η **αυτο-αποτελεσματικότητα** (η πεποίθηση σχετικά με την ικανότητά μας σε κάποιον τομέα).

4. Θεωρία προσανατολισμού σε στόχους:

Κεντρικό ρόλο διαδραματίζει ο προσανατολισμός των εκπαιδευόμενων σε **στόχους μάθησης** (στο έργο της μάθησης) και σε **στόχους επίδοσης** (π.χ. βαθμολογία).

5. Θεωρία του αυτοπροσδιορισμού:

Νιώθουμε την ανάγκη ως άτομα να έχουμε τον έλεγχο των πράξεων και των επιλογών μας. Τα αυτό - καθοριζόμενα κίνητρα επιτυγχάνονται όταν ικανοποιούνται τρεις βασικές ψυχολογικές ανάγκες:

α) η **αποτελεσματικότητα**

β) η **αυτονομία**

γ) η **αλληλεπίδραση με άλλους** (αίσθημα του ανήκειν).

Βασικές προτάσεις για τους διδάσκοντες:

- ✓ Παρακίνηση του ενδιαφέροντος και της περιέργειας των φοιτητών για το μάθημα.
- ✓ Ανάδειξη της «αξίας» του μαθήματος για τους φοιτητές.
- ✓ Χρήση μέσων, μεθόδων και τεχνικών που κάνουν το μάθημα ελκυστικό.
- ✓ Σύνδεση της επίδοσης του φοιτητή με την προσπάθεια.
- ✓ Σαφείς στόχοι και τρόποι αξιολόγησης του μαθήματος.
- ✓ Εργασίες και στόχοι επίτευξης που αποτελούν πρόκληση για τον φοιτητή σε σχέση με τον βαθμό δυσκολίας τους.
- ✓ Ανάπτυξη της αίσθησης αυτόαποτελεσματικότητας του φοιτητή.
- ✓ Ενίσχυση των στόχων μάθησης έναντι των στόχων επίδοσης.
- ✓ Ελευθερία επιλογών στους φοιτητές σε σχέση με θέματα που αφορούν τη μάθησή τους.
- ✓ Ενεργητικές μέθοδοι μάθησης.
- ✓ Παροχή ανατροφοδότησης που κινητο-ποιεί.
- ✓ Αποφυγή ελεγκτικών συμπεριφορών από τους διδάσκοντες.
- ✓ Ενίσχυση ενός θετικού «παιδαγωγικού κλίματος» (προαγωγή συνεργασίας, θετικής αλληλεπίδρασης, αισθήματος ομάδας κ.τ.ό.)

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Elliott, S., Kratochwill, T., Cook, J. & Travers, J. (2008). Εκπαιδευτική Ψυχολογία. Αποτελεσματική Διδασκαλία. Αποτελεσματική Μάθηση. (Επιμ: Α. Λεονταρή & Ε. Συγκολίτου, Μτφρ.: Μ. Σόλμαν & Φ. Καλύβα). Αθήνα: Gutenberg.
- Fong, C. J. (2022). Academic motivation in a pandemic context: a conceptual review of prominent theories and an integrative model, *Educational Psychology*. Doi: 10.1080/01443410.2022.2026891
- Slavin, R. (2007). Εκπαιδευτική ψυχολογία. Θεωρία και πράξη. (Επιμ: Κ.Μ. Κόκκινος, Μτφρ.: Ε., Εκκεκάκη). Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Woolfolk, A. (2007). Εκπαιδευτική ψυχολογία. (Επιμ: Ε. Μ. Μπότσαρη, Μτφρ: Μ. Μπαρπάτση). Αθήνα: Έλλην.